

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

СЯ ГАОЯН

УДК: 378.147.78:37.091.3:[78:37.091.5]

**МЕТОДИКА ПОЛІХУДОЖНЬОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ
У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник
КОМАРОВСЬКА Оксана Анатоліївна,
Інститут проблем виховання НАПН України,
завідувач лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
РЕБРОВА Олена Євгенівна,
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
завідувач кафедри музичного мистецтва і хореографії;

кандидат педагогічних наук
ПРОСІНА Ольга Володимирівна,
Центральний інститут післядипломної освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
НАПН України, доцент кафедри філософії і освіти дорослих.

Захист відбудеться «10» вересня 2019 р. о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий «8 » серпня 2019 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Л. І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Актуалізована нині проблема розвитку творчого потенціалу людини вимагає формування цілісної особистості, яка здатна мобільно і оптимістично адаптуватись у змінюваному світі. В освіті різних країн нарощується тенденція до міждисциплінарності та інтегрування знання. Це відображено в законодавчо-нормативних документах різних країн, зокрема України (Закони України «Про освіту», «Про культуру», державні освітні стандарти, концептуальні документи «Нової української школи», Концепція та Комплексна програма художньо-естетичного виховання в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах та ін.) та Китаю (Закон про обов'язкову освіту в КНР, Програма реформи предметів у сфері базової освіти, План дій для активізації освіти назустріч ХХІ століттю, щорічні доповіді про розвиток загальнодержавної освіти та ін.). Увагу до мистецької освіти молоді демонструє поширення у світі мережі інститутів Конфуція (Confucius Institute).

З формуванням цілісного світогляду особистості пов'язані ідеї інтеграції та утвердження поліхудожнього підходу в навчанні мистецтва, про що йдеться в документах ЮНЕСКО (Конвенція про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження (Париж, 2005), Дорожня карта мистецької освіти (Лісабон, 2006), аналітичні доповіді в межах проекту ЮНЕСКО/МФГС, 2012-2013) стосовно стану мистецької освіти (Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Таджикистан, Україна).

Теоретичні та практичні проблеми підготовки майбутніх учителів музики відображено в дослідженнях Е. Абдулліна, Л. Аристової, Л. Арчажникової, Т. Бодрової, С. Горбенка, Н. Гуральник, А. Козир, О. Олексюк, О. Отич, Г. Падалки, Є. Проворової, О. Просіної, О. Ребрової, О. Ростовського, О. Рудницької, Сі Даофен, М. Ткач, Чень Цзіньцзянь, О. Щолокової та ін., в яких зазначається, що специфіка майбутньої професійної діяльності студентів-музикантів педагогічних університетів передбачає оволодіння інноваційними мистецькими технологіями, котрі вводяться в освітній процес закладів, а отже, актуалізується поліхудожня підготовленість учителів музики.

Теоретичний фундамент для пошуку сучасних стратегій поліхудожньої підготовки фахівця закладено естетико-філософськими й культурологічними (Ю. Борєв, І. Зязюн, М. Каган, О. Кривцун, Л. Левчук, О. Лосєв, Г. Меднікова, О. Шевнюк та ін.) та мистецтвознавчими (П. Білецький, В. Ванслов, Іян Ін Лю, Лю Лан, Лю Ян, У Хуньюань, Цзен Суйцзин, Цзя Ян, С. Шип та ін.) працями.

Психолого-педагогічне підґрунтя поліхудожньої підготовки розкрито дослідженнями Б. Галеева, О. Комаровської, С. Науменко, О. Рудницької та ін.

Поліхудожня підготовка вчителів музики та учнів закладів загальної середньої освіти інтенсивно розробляється мистецькою педагогікою (Л. Аристова, О. Базелюк, Л. Беземчук, О. Боблієнко, О. Бузова, О. Гайдамака, Т. Голінська, Т. Дорошенко, С. Ковальова, О. Комаровська, О. Лобова,

Л. Масол, Л. Мун, О. Полатайко, О. Просіна, О. Реброва, Т. Рейзекінд, Л. Савенкова, З. Сирота, Лю Цяньцянь, Г. Шевченко, Б. Юсов та ін.).

Значущість музично-теоретичної підготовки музикантів висвітлено Ф. Арзамановим, М. Дяченком, Ю. Зільbermanом, Л. Мазелем, В. Медушевським, І. Пясковським, В. Самохваловим, В. Цуккерманом та ін.

Музично-теоретичній підготовці майбутніх учителів музики також приділяється істотна увага (К. Васильковська, У. Б. Демір, І. Дубінець, С. Коробецька, І. Малашевська, Ю. Локарева, Г. Побережна, Т. Щериця та ін.). Однак, поліхудожній і музично-теоретичний аспекти такої підготовки педагогів-музикантів поки не поєднані. Натомість музично-теоретичні дисципліни (МТД) володіють потужним поліхудожнім потенціалом, який доцільно проектувати в інші фахові курси.

Водночас у школах України впроваджується інтегрований підхід до навчання, втілений, зокрема, в інтегрованому курсі «Мистецтво», що зумовлює новий погляд на поліхудожню підготовленість учителів музики. Реформується й музична освіта в Китаї, яка інтегрується в європейську освітню систему. Вивчення основ поліхудожньої підготовки студентів у педагогічних університетах України може стати орієнтиром для такої підготовки і в Китаї. Практичні мистецько-педагогічні надбання потребують нового рівня наукового осмислення.

Таким чином, наявні суперечності у фаховій підготовці майбутніх учителів музики, а саме між:

- процесами глобалізації, що охопили всі сторони життя, та недостатнім осмисленням суспільством об'єктивних тенденцій інтегрування різних сфер знання, що стосується і всебічної підготовки фахівців культури і мистецтва;
- значним потенціалом музичного мистецтва як інтегрального чинника цілісної мистецької освіти та його неефективним використанням у закладах вищої освіти (педагогічних університетах);
- об'єктивною потребою запровадження інтегративних підходів до фахової підготовки вчителів музики та недооцінкою поліхудожнього потенціалу МТД, що позначилось на недостатній теоретичній і методичній розробленості питань його реалізації.

Нагальна потреба розв'язання означених суперечностей детермінувала вибір теми дисертації: *«Методика поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики у процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені А. Т. Авдієвського Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова і є складником комплексного дослідження з теми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення фахової підготовки вчителів музики» (протокол № 5 від 26 грудня 2016 р.).

Тему дослідження затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 11 від 23 травня 2017 р.).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови та методику поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в процесі вивчення курсів історії музики (ІМ) та аналізу музичних творів (АМТ).

Відповідно до мети дослідження визначено такі **завдання**:

1. Шляхом теоретичного аналізу уточнити сутність поліхудожньої підготовки та поліхудожньої підготовленості майбутніх учителів музики.

2. Розкрити поліхудожній потенціал МТД у фаховій підготовці майбутніх учителів музики.

3. Обґрунтувати критерії, показники та схарактеризувати рівні поліхудожньої підготовленості майбутніх учителів музики.

4. Визначити педагогічні умови та виокремити педагогічні принципи поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики.

5. Розробити методику поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в процесі вивчення курсів ІМ та АМТ та описати алгоритм її впровадження.

6. Здійснити апробацію методичних засад поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в процесі вивчення курсів ІМ та АМТ та узагальнити результати дослідження.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутніх учителів музики в педагогічних університетах.

Предмет дослідження – педагогічні умови, методи, форми поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в процесі вивчення музично-теоретичних курсів ІМ та АМТ.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять: положення культурологічного (І. Зязюн, М. Каган, Г. Меднікова, О. Рудицька, О. Шевнюк та ін.), аксіологічного (О. Олексюк, Г. Шевченко та ін.), діяльнісного (Г. Костюк, О. Леонтьєв, Б. Теплов та ін.), особистісного орієнтованого (І. Бех, І. Якиманська та ін.), поліхудожнього як інтегрального (Л. Масол, Г. Шевченко, Б. Юсов та ін.) підходів до мистецької освіти; естетико-філософські та психолого-педагогічні концепції творчого процесу та інтегративної мистецької освіти (Г. Вільсон, Н. Гузій, Л. Левчук та ін.), психолого-педагогічні ідеї оптимізації процесу освіти (Н. Гуральник, А. Козир, О. Отич, О. Реброва, Г. Падалка, Т. Танько, Чжаомін Чень, О. Щолокова та ін.); мистецтвознавчі та психолого-педагогічні праці, присвячені природі видів мистецтва (Ю. Борєв, В. Ванслов, Іян Інью Лю, М. Каган, О. Комаровська, О. Рудницька, У Хуньюань та ін.); дослідження музично-теоретичної підготовки педагогів-музикантів (С. Коробецька, Ю. Локарева, Г. Побережна, Т. Щериця та ін.).

Для досягнення мети і реалізації завдань дослідження застосовувалися такі **методи**:

- *теоретичні*: аналіз і систематизація наукових джерел з проблеми дослідження для уточнення базових понять; синтез, порівняння, класифікація, систематизація, контент-аналіз документації закладів вищої освіти (навчальних планів спеціальності, програм навчальних дисциплін) з метою визначення педагогічних умов, форм та методів поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики;

- *емпіричні*: діагностичні (опитування – тестування, анкетування, інтерв'ювання; бесіди), обсерваційні (опосередковане спостереження), прогностичні (моделювання), педагогічний експеримент для визначення стану поліхудожньої підготовленості майбутнього вчителя музики та перевірки доцільності обґрунтованих педагогічних умов і методики;

- *статистичні*: математичне обчислення динаміки формування досліджуваної якості для підтвердження ефективності методичних засад поліхудожньої підготовки майбутніх вчителів музики в процесі вивчення МТД.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

- *вперше* теоретично обґрунтовано комплекс педагогічних умов поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики у процесі вивчення МТД в єдності базової (насичення поліхудожнім компонентом змісту навчальних програм з ІМ і АМТ та їх інтегрування з іншими фаховими дисциплінами) та підпорядкованих (поліхудожня педагогізація процесу опанування змісту курсів ІМ та АМТ; праксеологічне посилення опанування поліхудожнього змісту курсів ІМ та АМТ; актуалізація поліхудожньої спрямованості позааудиторної діяльності майбутніх учителів музики); розроблено *методику* поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики з використанням потенціалу курсів ІМ та АМТ, яка спрямована на реалізацію педагогічних умов, в єдності етапів (мотиваційно-інформативного, набуття операціонально-інтерпретаційних умінь, художньо-комунікативного, рефлексивно-самокригувального) та методичних блоків; розроблено *критерії* (когнітивно-асоціативний; ціннісно-мотиваційний; операційно-діяльнісний), відповідні *показники* до них та схарактеризовано *рівні* поліхудожньої підготовленості;

- *уточнено* сутність поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в контексті вивчення МТД як процесу музикоцентричного художнього пізнання; сутність *поліхудожньої підготовленості* майбутніх учителів музики (інтегральна особистісна якість як комплексний результат поліхудожньої музикоцентричної підготовки, що охоплює музичну і загальнохудожню свідомість, в якій актуалізовано поліхудожній вектор пізнання музичного мистецтва та творів інших мистецтв, та здатність поліхудожньої діяльності на основі музичної); *структуру* поліхудожньої підготовленості студентів-музикантів (когнітивний, емоційно-ціннісний, мотиваційний, праксеологічний компоненти); *поліхудожній потенціал МТД* із провідною позицією курсів ІМ та АМТ;

- *подальшого розвитку* набули положення про домінантні педагогічні *принципи* поліхудожньої підготовки; потенціал МТД у фаховій підготовці майбутніх учителів музики; форми та методи поліхудожньої підготовки, які

конкретизовані щодо специфіки вивчення музично-теоретичних курсів ІМ та АМТ.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні методичних засад поліхудожньої підготовки як складника фахового становлення майбутніх учителів музики під час вивчення МТД.

Результати дослідження можуть бути використані в освітньому процесі педагогічних університетів для оновлення змісту навчальних програм («Історія музики», «Аналіз музичних творів», «Сольфеджіо», «Гармонія», «Поліфонія», «Художня культура з методикою викладання», «Оркестровка», «Інструментознавство», «Народознавство», «Клас вокалу», «Практикум за кваліфікацією» для магістратури, «Хоровий клас», «Оркестровий клас», «Методика музичного навчання», «Лекторський практикум» для магістратури), під час педагогічної практики, в самостійній науково-дослідній роботі студентів мистецьких факультетів педагогічних університетів, у системі післядипломної педагогічної освіти для підвищення рівнів науково-теоретичної та методичної підготовленості вчителів музичного мистецтва.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та практичні положення дисертації обговорювалися на наукових і науково-практичних заходах різних рівнів – *міжнародних*: «Гаврило Глюк і Закарпатська школа живопису ХХ ст. унікальність, мистецьке та духовне сприйняття на фоні епохи» (Ужгород, 2017), «Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи» (Умань, 2018); «Інноваційні підходи до розвитку творчої активності дітей та молоді в культурно-освітньому просторі» (Мелітополь, 2018); XVI Міжнародні педагогічно-мистецькі читання пам'яті професора О. П. Рудницької (Київ, 2018); *всукраїнських*: «Особистість у просторі виховних інновацій» (Київ, 2018), «Особливості підготовки майбутніх учителів до викладання предметів мистецької освітньої галузі в умовах Нової української школи: зміст, методики, технології» (Миколаїв, 2018).

Основні результати дисертації **впроваджено** в освітній процес Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка № 07-10/1986 від 27.12. 2018), Херсонського державного університету (довідка № 16-31/1941 від 29.12. 2018), Рівненського державного гуманітарного університету (довідка № 2-89-12 від 16.01.2019), Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка № 01-11/50 від 21.01.2019), Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського (витяг з протоколу № 6 засідання вченої ради факультету педагогіки та психології МНУ імені В. О. Сухомлинського від 14.01.2019).

Особистий внесок здобувача. Всі наведені в дисертації результати отримані автором самостійно. У спільній публікації (співавтор О. Комаровська) дисертантом схарактеризовано поліхудожній зміст МТД у контексті фахової підготовки майбутніх учителів музики.

Публікації. За темою дисертації вийшли друком 8 публікацій (з них 7 одноосібних), з яких: 5 статей у фахових виданнях України з педагогіки, 1 – у зарубіжному виданні.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків з кожного розділу, списків використаних джерел за розділами (разом 207 найменувань, з яких 13 англійською та китайською мовами), загальних висновків та додатків (9 позицій). Загальний обсяг дисертації 247 сторінок, основний зміст викладено на 187 сторінках. Робота містить 20 таблиць та 13 рисунків, що разом із додатками займає 47 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, подано інформацію про апробацію та впровадження результатів дослідження, наведено відомості про публікації, структуру та обсяг дисертації.

У **першому розділі** – *«Теоретичні основи дослідження поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики у процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін»* – проаналізовано естетико-філософські та психолого-педагогічні джерела з проблеми поліхудожнього підходу до мистецької освіти, уточнено сутність поліхудожньої підготовки майбутнього вчителя музики та поліхудожньої підготовленості як результату зазначеного процесу, розкрито поліхудожній потенціал МТД.

Аналіз джерел з естетики, мистецтвознавства, психології мистецтва (Ю. Борєв, М. Глотов, О. Кривцун, Л. Левчук, О. Лосєв, Лю Ян, В. Шестаков та ін.) показує, що основою поліхудожньої підготовки є розвиток художнього пізнання, що охоплює освоєння особистістю художніх творів різних видів мистецтва або ж феноменів, які в художніх образах утілюють освоєння митцем світу мовою певного виду мистецтва або кількох мистецтв, невід'ємно від глибокого емоційного занурення у твір (О. Комаровська). Об'єктивною детермінантою поліхудожнього освоєння світу є цілісність мистецтва як форми людської свідомості; дефініція «поліхудожнє» передбачає інтегральне освоєння і митцем, і реципієнтом образно-змістового й мовного взаємозв'язку видів мистецтва, який може по-різному виявляти себе; інтегральність твору породжує інтегральність його сприймання і навпаки, сформована інтегральність сприймання уможливорює цілісну інтерпретацію художнього образу.

На підставі аналізу феномену поліхудожності в педагогічному аспекті (Л. Беземчук, О. Боблієнко, О. Бузова, О. Гайдамака, Л. Золотарьова, І. Кашекова, Л. Масол, Лю Цяньцян, О. Просіна, О. Рудницька, Л. Савенкова, Т. Рейзекінд, З. Сирота, Г. Шевченко, О. Щолокова, Б. Юсов та ін.) зазначено, що поняття поліхудожньої підготовки застосовується, передусім, у контексті ідей інтегративної мистецької освіти; а інтеграція, що тлумачиться як педагогічний інструмент системного поєднання засобів різних мистецтв у впливі на особистість, зумовлює формування в неї цілісного світовідчуття і не лише забезпечує обізнаність у сфері певного виду мистецтва, а й породжує нову якість погляду на світ мистецтва і світ загалом.

Для з'ясування поліхудожнього потенціалу МТД як складника фахової підготовки майбутнього вчителя музики проаналізовано специфіку впливу на особистість засобів різних видів мистецтва (музика, хореографія, архітектура, образотворчі, сценічні та екранні мистецтва тощо) та можливостей їхнього синтезу зі стрижнем музики, що здійснено на основі мистецтвознавчих концепцій Б. Асаф'єва, В. Ванслова, М. Кагана, В. Медушевського та ін. Це дало можливість сформулювати вихідну позицію для впровадження поліхудожньої підготовки майбутнього вчителя музики, а саме те, що завдяки інтонаційній природі музичне мистецтво здатне «переносити» свою образність на інші мистецтва та сповіщати свої властивості іншим складникам єдиного художнього образу в синтетичних творах.

Аналіз наукових джерел щодо змісту МТД у фаховому становленні вчителя музики (Ф. Арзаманов, Л. Арчажнікова, У. Б. Демір, С. Коробецька, Ю. Локарева, О. Олексюк, І. Пясковський, Г. Смаглій, С. Шип, Т. Щериця та ін.), дозволив встановити, що в ієрархії цих дисциплін найбільший поліхудожній потенціал закладений у зміст курсів ІМ та АМТ, які консолідують досвід студентів-музикантів, здобутий на заняттях з елементарної теорії музики, сольфеджіо, гармонії, поліфонії, інструментознавства тощо, а також спонукають до оволодіння спільним для всіх мистецтв термінологічним тезаурусом, (художній образ, стиль, жанр, форма, композиція, динаміка, ритм тощо) (Л. Масол та ін.).

Поліхудожній потенціал зазначених курсів повноцінно реалізується на основі музикоцентричної інтеграції засобів різних видів мистецтва, а саме в комплексному пізнанні музичних творів через універсальну інтонаційну здатність музики: а) синтезувати інші мистецтва в новий художній результат; б) створювати емоційний контекст і підтекст для глибинного освоєння інших мистецтв і розкривати свої підтексти через цілісне осмислення їхніх засобів; в) виступати драматургічною основою в синтетичних видах мистецтва; г) сповіщати елементи руху іншим мистецтвам в образній цілісності, що притаманно лише музичним творам.

Сутність поліхудожньої підготовки майбутнього вчителя музики під час вивчення курсів ІМ та АМТ уточнено як музикоцентричне художнє пізнання, під час якого: 1) на основі художньо-аналітичного, інтерпретаційного, діяльнісно-практичного, комунікативного заглиблення в музичні твори збагачується загальномистецька обізнаність; 2) завдяки залученню і синтезуванню навколо музичного твору засобів інших мистецтв й осмисленню специфіки їхньої природи у зіставленні з музикою пробуджується потреба осягнення цілісної палітри мистецтв, поглиблюється мотивація і здатність застосовувати поліхудожній підхід у власній творчості (виконавській, лекційній, просвітницькій тощо) та в художній комунікації з майбутніми учнями та іншими людьми; 3) як наслідок, гармонійно формується сфера особистісних музичних і загальномистецьких цінностей, які спрямовуватимуть багатогранну професійну діяльність.

Поліхудожню підготовленість майбутнього вчителя музики, що формується у процесі вивчення МТД, уточнено як інтегральну особистісну якість і комплексний результат поліхудожньої музикоцентричної підготовки, що охоплює: музичну і загальнохудожню *свідомість*, в якій актуалізовано поліхудожній вектор пізнання музичного мистецтва та творів інших мистецтв; сформовану здатність поліхудожньої *діяльності* на основі музичної, що виявляється у збагаченні творчого пошуку (виконавського, художньо-аналітичного) стосовно музики та інших мистецтв, поглибленні пізнання музики через них, а також у спроможності застосовувати поліхудожні знання та уміння в майбутній педагогічній творчості з навчання учнів музичного мистецтва.

У **другому розділі** – *«Методичні засади поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін* – детально розкрито компонентну структуру поліхудожньої підготовленості майбутніх учителів музики, обґрунтовано діагностувальний інструментарій для виявлення стану досліджуваної якості у майбутніх учителів музики в контексті вивчення МТД (критерії, показники, рівні); визначено педагогічні умови та виокремлено принципи, дотримання яких оптимізує впровадження методики поліхудожньої підготовки, розроблено форми, методи та алгоритм упровадження методичних засад у процес вивчення студентами-музикантами педагогічних університетів дисциплін ІМ та АМТ.

На підставі уточненої в контексті вивчення МТД сутності поліхудожньої підготовленості майбутніх учителів музики з'ясовано, що її структуру складають взаємозумовлені *компоненти*: когнітивний (знання, усвідомлення власних переживань щодо мистецтва та своїх знань та умінь); емоційно-ціннісний (особистісні цінності, які утворюються як емоційне переживання та рефлексія художніх образів, саморефлексія); мотиваційний (мотивація до художнього пізнання та застосування в майбутній педагогічній творчості); праксеологічний (уміння застосувати поліхудожні знання у створенні (інтерпретації) художніх образів та передавати їх учням, уміння визначати труднощі та способи їх подолання).

Критеріями такої підготовленості обґрунтовано *когнітивно-асоціативний* (показники: обізнаність у засобах виразності різних видів мистецтва та спільних основах інтеграції мистецтв (понятійний апарат різних видів мистецтва); знання творів синтетичних жанрів відповідно до навчального змісту МТД та поза ним; здатність установлювати асоціації між засобами різних мистецтв); *ціннісно-мотиваційний* (показники: цілісність емоційного сприймання синтетичних художніх образів; інтерес до творів різних видів мистецтва та синтетичних творів, зокрема з музичною драматургічною основою, та вмотивованість до їхнього освоєння; розвиненість саморефлексії стосовно досягнень у поліхудожньому освоєнні музичних творів та творів інших мистецтв); *операційно-діяльнісний* (показники: здатність залучати виразні засоби різних мистецтв для самовираження в поглибленні музичного

образу; уміння застосовувати засоби різних мистецтв для створення синтетичних художніх образів).

Орієнтовними *рівнями* поліхудожньої підготовленості, яких може досягти майбутній учитель музики в процесі вивчення МТД, визначено високий (оптимально-інтегральний), середній (ситуативно-інтегральний), початковий (інтегральний з елементарними проявами), низький (байдужий), які схарактеризовані з урахуванням збалансованого змісту сформованості структурних компонентів досліджуваної якості.

З метою розроблення і впровадження оптимальних форм і методів визначено необхідні і достатні *педагогічні умови* поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики з урахуванням специфіки вивчення МТД. Доведено доцільність встановлення такого зв'язку між педагогічними умовами, де базовою є умова насичення поліхудожнім компонентом змісту навчальних курсів з ІМ і АМТ та їхнє інтегрування з іншими фаховими дисциплінами, яку забезпечують підпорядковані педагогічні умови: поліхудожня педагогізація процесу опанування змісту курсів ІМ та АМТ, націлена на майбутню педагогічну діяльність; праксеологічне посилення опанування поліхудожнього змісту навчальних курсів ІМ та АМТ; актуалізація поліхудожньої спрямованості позааудиторної діяльності майбутніх учителів музики в процесі вивчення МТД.

Показано, що домінантними *педагогічними принципами*, дотримання яких сприяє реалізації методичних засад поліхудожньої підготовки, є принципи інтегративності, культуро відповідності (як провідні), а також принципи визнання індивідуальності й талановитості кожного суб'єкта поліхудожньої підготовки із урахуванням його здібностей і нахилів в єдності з об'єктивністю такої підготовки; варіативності та свободи вибору; діалогічності, інтерактивного мистецького спілкування, пріоритету емоційної насиченості та практичної спрямованості поліхудожньої підготовки.

Розроблена *комплексна методика* поліхудожньої підготовки охоплює форми і методи педагогічної роботи, які впроваджувалась за конкретним алгоритмом. *Етапами* визначено: мотиваційно-інформативний, етап набуття операціонально-інтерпретаційних умінь, художньо-комунікативний, рефлексивно-самокоригувальний.

Розроблені відповідно етапам форми і методи організовувались за *методичними блоками* (виявлення творів зі змісту курсів ІМ та АМТ, які доцільно збагатити поліхудожнім змістом; визначення способів поліхудожнього використання музичних творів з курсів ІМ та АМТ у навчанні майбутніх учнів; демонстрація поліхудожніх інтерпретаційних умінь на заняттях музично-теоретичного циклу дисциплін; визначення заходів поза аудиторної діяльності для збагачення поліхудожнім змістом на основі творів з курсів ІМ та АМТ).

Дібрані відповідно етапу і методичному блоку форми і методи спрямовувались на реалізацію конкретної педагогічної умови із дотриманням

наскрізних освітніх *векторів* – психолого-педагогічного, організаційного, мистецько-методичного.

На *мотиваційно-інформативному етапі* дієвими виявилися *форми*: підготовка виступів з питань синтезу мистецтв («Як пояснити різницю у сприйманні різних видів мистецтва людиною»; «Синтез мистецтв – у театрі: драматичному, музичному», «Музика серед мистецтв», «Синестезія в житті та мистецтві», «Багатогранність мистецького таланту»), складання сценарних планів літературно-музичних композицій («Орфей з Поділля» (присвячення М. Леонтовичу; «Композитор без нот» (присвячення Василю Барвінському), «Трагедія митця» (Б. Лятошинський Симфонія № 3), М. Шух «Пісні Весни» та ін.); *методи*: поліхудожньої педагогізації змісту курсів ІМ, АМТ, актуалізації поліхудожньої спрямованості позааудиторної діяльності та ін.

На *художньо-комунікативному етапі* дієвість довела *форма* мистецького проекту – міні- та тривалі проекти, серед яких конкурси анотацій, створення інтерактивних завдань для аудиторій різного віку, підготовка «філармонійних» лекторіїв, створення сценаріїв міні-фільмів («Й.С.Бах – геній на всі часи», «Жан Батіст Люллі і балети для Людовіка XIV», «Музика англійського парку», «Філософія японського саду»; «Париж – музична столиця», «Віденські музичні зустрічі», «Реквієм», «Музи. Хто вони?», «Поезія і живописність китайської художньої пісні»; «Символіка і умовність пекінської опери», «Чи є щось спільне в мистецтві України та Китаю?») та ін.; *методи*: діалогу (митців-авторів синтетичного образу, творів і глядачів-слухачів), спонукання до дискусії, інтерактивні, ігрові.

На *етапі набуття операціонально-інтерпретаційних умінь* дієвими *формами* визначено: вправління у створенні цілісного сценічного образу героїв музичних творів, театралізації фрагментів оперних вистав за текстом лібрето, створення театралізованих біографій композиторів, «Фантазійні діалоги» митців, організація Інтернет-дискусії в групі (Інтернет-проект «Ми запрошуємо!»), відео презентації. Пріоритетно застосовувався комплекс *методів моделювання різноманітних емоціогенних ситуацій*, завдяки яким забезпечується емоційне проживання змісту кожного завдання: ситуацій співпраці митців-представників різних мистецтв, «конфліктних» ситуацій творчого процесу, ситуацій сприймання, моделювання цілісного художнього образу тощо.

На *рефлексивно-самокоригувальному етапі* застосовувались *форми*, що спрямовувалися на самооцінювання студентами-музикантами здобутків (експрес-анкетування, написання самооцінних есе, взаємооцінювання з обговоренням тощо). Припускалось, що виокремлення цього етапу є дещо умовним, оскільки *методи* спонукання до саморефлексії застосовувались перманентно впродовж усього педагогічного експерименту.

Модель поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики у процесі вивчення МТД містить блоки: *концептуально-цільовий* (мета і наукові підходи до поліхудожньої підготовки; сутність та компонентно-змістова структура поліхудожньої підготовленості); *діагностувальний* (критерії, показники та рівні

поліхудожньої підготовленості, діагностувальний інструментарій); *методично-операційний* (комплекс педагогічних умов, педагогічні принципи, дотримання яких забезпечує успішність поліхудожньої підготовки на змістовій основі МТД, методика в єдності етапів упровадження форм і методів за методичними блоками у психолого-педагогічному, організаційному, мистецько-методичному векторах); *результативний* (відображає динаміку рівнів поліхудожньої підготовленості) (рис.1).

У **третьому розділі** – *«Апробація методики поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін»* – описано перебіг констатувального та формувального експериментів, проаналізовано динаміку результатів, доведено ефективність розроблених методичних засад поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в контексті опанування ними змісту курсів ІМ та АМТ.

Разом на констатувальному та формувальному етапах в експерименті взяли участь 262 студенти, які були об'єднані в експериментальну (ЕГ, 132 особи) та контрольну (КГ, 130 осіб) групи із постійним складом.

На початку експерименту здійснено експрес-опитування для з'ясування ставлення студентів та викладачів до досліджуваної проблеми, яке показало: потенціал МТД, передусім ІМ та АМТ, у поліхудожньому напрямі не використовується цілеспрямовано ні студентами, ні викладачами, а можливості різних мистецтв залучаються ситуативно, несистемно та інтуїтивно, що позначилося на вихідних рівневих показниках поліхудожньої підготовленості респондентів.

Для замірювань стану поліхудожньої підготовленості застосовувались методики, ідентичні під час констатувального на контрольного замірювань: анкетування («Враження від творів різних видів мистецтва», «Мої поліхудожні досягнення»), тест («Знавці мистецтва»), аналіз навчальної успішності з ІМ та АМТ; включене спостереження, аналіз виконання творчих завдань («Поліхудожні втручання») тощо.

Порівняльний аналіз даних засвідчив, що в ЕГ у стані поліхудожньої підготовленості як інтегральної особистісної якості відбулися позитивні зміни за усіма критеріями і показниками; більш відчутною виявилась динаміка змін за когнітивно-асоціативним критерієм (тобто у сформованості когнітивного компонента); дещо меншою – за ціннісно-мотиваційним і операційно-діяльнісним (емоційно-ціннісний, мотиваційний і праксеологічний компоненти). У значної кількості студентів з первинно низьким (байдужим) рівнем відбулися зрушення в оволодінні знаннями й уміннями у сфері інших, крім музики, мистецтв (за когнітивно-асоціативним критерієм, відповідно – у когнітивному компоненті). Найбільші труднощі стосувалися частини праксеологічного компонента (розвитку здатності залучати засоби різних мистецтв для поглибленого розуміння саме музичного образу). Натомість та частина праксеологічного компонента, що стосується оволодіння засобами різних видів мистецтва для створення (інтерпретації) цілісного синтетичного художнього образу, піддавалась педагогічним впливам значно легше.

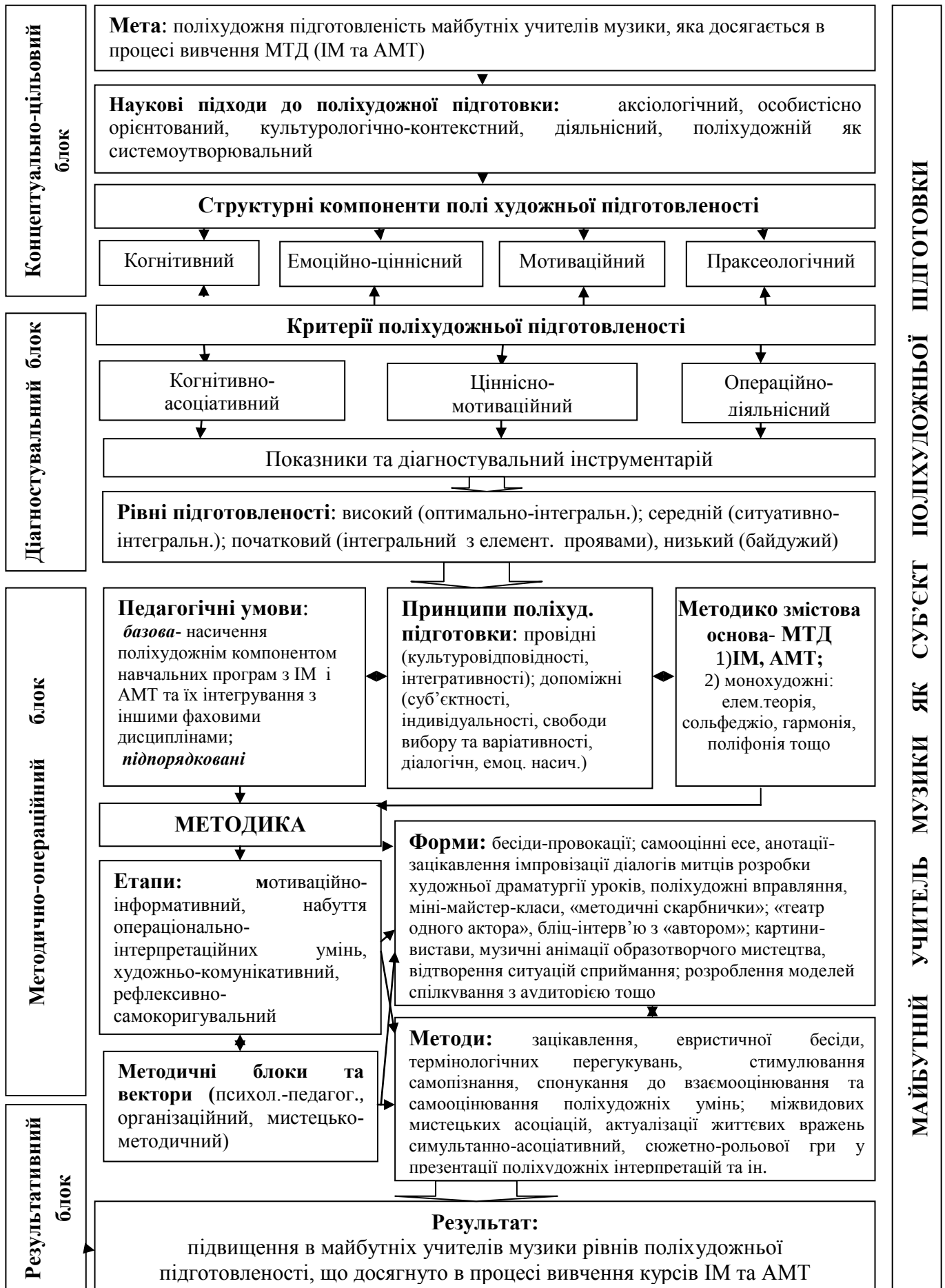

Рис.1. Модель поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в процесі вивчення МТД.

Аналіз динаміки поліхудожньої підготовленості майбутніх учителів музики серед учасників КГ також виявив певні позитивні, але малопомітні зміни за усіма показниками. Сам факт такої динаміки не був неочікуваним, оскільки, під час вивчення музичних творів із синтетичною основою (сценічних, з літературною або візуальною програмою) у студентів хоча і ситуативно, але накопичувалися враження з різних мистецтв.

Поліхудожній підготовці сприяло і спонтанне вдосконалення навичок художньо-педагогічного аналізу творів, зокрема, під час педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти, коли виникала необхідність занурюватися в роботу з інтегрованими мистецькими програмами і створеними за ними підручниками різних авторів.

Однак, різниця в кількісних показниках та якісні характеристики щодо поліхудожньої підготовленості як інтегрального особистісного феномену в ЕГ та КГ засвідчує в респондентів з КГ нереалізований потенціал поліхудожньої підготовки, передусім у процесі вивчення МТД.

Динаміка готовності після формувального експерименту з'ясовувалась шляхом порівняння даних замірювань за усіма показниками кожного критерію в ЕГ та КГ та узагальнювалась за рівнями, що мало наочно представити картину змін у досліджуваній якості (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка поліхудожньої підготовленості майбутнього вчителя музики

Рівні	Експериментальна група				Динаміка, %	Контрольна група				Динаміка, %
	на початок експери- менту		на кінець експери- менту			на початок експери- менту		на кінець експери- менту		
	абс	%	абс	%		абс	%	абс	%	
Високий (оптимально-інтегральний)	16	11,9	35	26,0	+14,1	16	11,9	21	15,8	+3,9
Середній (ситуативно-інтегральний)	41	31,6	58	44,6	+13	40	31,4	45	35,9	+4,5
Початковий (інтегральний з елемент. проявами)	62	46,7	35	26,0	-20,7	61	47,2	54	40,9	-6,3
Низький (байдужий)	13	9,8	4	3,4	-6,4	13	9,5	10	7,4	-2,1

Графічна інтерпретація динаміки рівнів поліхудожньої підготовленості майбутніх учителів музики в ЕГ та КГ представлена на рис. 2.

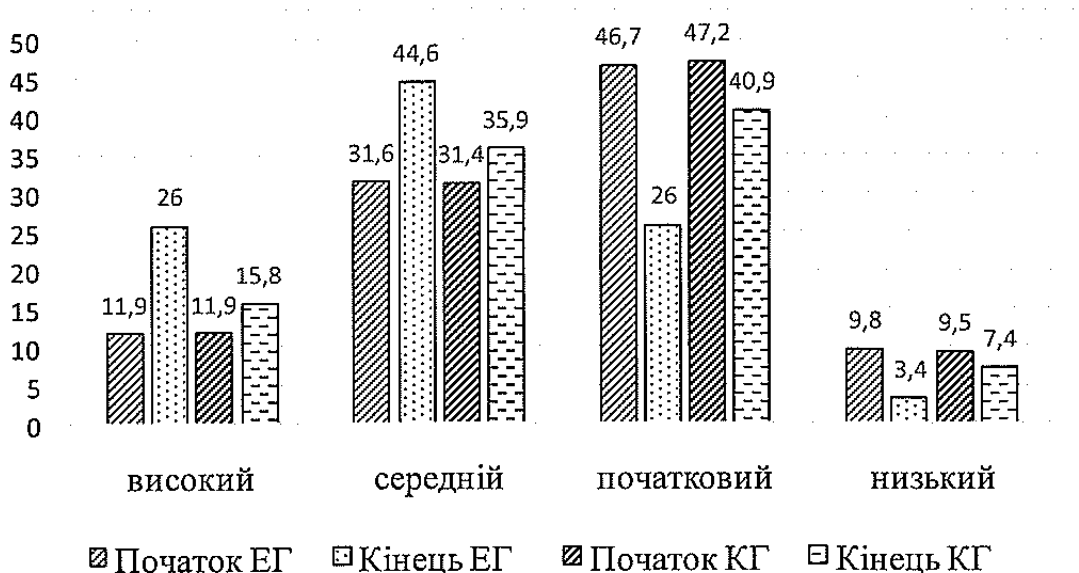

Рис. 2. Рівні поліхудожньої підготовленості майбутніх учителів музики на початок та кінець експерименту, %.

Заключним етапом контрольного діагностування став розрахунок статистично вірогідних змін (критерій Пірсона (χ^2)) у стані поліхудожньої підготовленості майбутніх учителів музики, яка досягалась ними в процесі вивчення МТД. Розрахунок підтвердив вірогідність змін в ЕГ та засвідчив ефективність розроблених методичних засад – педагогічних умов та методики.

ВИСНОВКИ

У дисертації запропоновано новий підхід до вирішення актуальної проблеми поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в процесі вивчення МТД, що виявилось в теоретичному обґрунтуванні, розробленні та експериментальній апробації педагогічних умов та методики. Результати дослідження засвідчили досягнення мети, розв'язання поставлених завдань і дали підставу для формулювання таких висновків:

1. Аналіз естетико-філософських, мистецтвознавчих та психолого-педагогічних джерел з питань естетичної свідомості, природи видів мистецтва, творчого процесу і художнього образу, врахування сучасних тенденцій мистецької освіти дали можливість уточнити сутність поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в процесі вивчення МТД.

Поліхудожня підготовка розглядається як процес музикоцентричного художнього пізнання, під час якого 1) на основі художньо-аналітичного, інтерпретаційного, діяльнісно-практичного, комунікативного заглиблення в музичні твори збагачується загальномистецька обізнаність; 2) завдяки залученню і синтезуванню навколо музичного твору засобів інших мистецтв й осмисленню специфіки їхньої природи у зіставленні з музикою пробуджується потреба осягнення цілісної палітри мистецтв, поглиблюється мотивація і здатність застосовувати поліхудожній підхід у власній творчості (виконавській, лекційній, просвітницькій тощо) та в художній комунікації з майбутніми

учнями та іншими людьми; 3) як наслідок, гармонійно формується сфера особистісних музичних і загальнокультурних цінностей, які спрямовуватимуть багатогранну професійну діяльність.

Поліхудожня підготовленість майбутніх учителів музики уточнюється як інтегральна особистісна якість і комплексний результат поліхудожньої музикоцентричної підготовки, що охоплює музичну і загальнохудожню свідомість, в якій актуалізовано поліхудожній вектор пізнання музичного мистецтва та творів інших мистецтв, сформовану здатність поліхудожньої діяльності на основі музичної, що виявляється у збагаченні творчого пошуку (виконавського, художньо-аналітичного) стосовно музики та інших мистецтв, поглибленні пізнання музики через них, а також у спроможності застосовувати поліхудожні знання та уміння в майбутній педагогічній творчості з навчання учнів музичного мистецтва.

З'ясовано, що компонентна структура поліхудожньої підготовленості майбутніх учителів музики, яка досягається в процесі вивчення МТД, містить когнітивний, емоційно-ціннісний, мотиваційний, праксеологічний компоненти.

2. Розкрито поліхудожній потенціал МТД у фаховій підготовці майбутніх учителів музики. Показано, що МТД за функціональністю вибудовуються в ієрархію, в якій найбільшими поліхудожніми можливостями володіють курси ІМ та АМТ, що постають як первинно поліхудожні і зміст яких концентрує освітні досягнення студентів-музикантів з інших, так званих монохудожніх, МТД («Сольфеджіо», «Елементарна теорія музики», «Гармонія», «Поліфонія», «Інструментознавство» тощо).

Доведено, що поліхудожній потенціал курсів ІМ та АМТ повноцінно реалізується на основі музикоцентричної інтеграції засобів різних видів мистецтва, а саме в комплексному пізнанні музичних творів через розкриття універсальної здатності музики завдяки інтонаційній природі синтезувати мистецтва в новий художній образ; створювати емоційний контекст і підтекст для глибинного освоєння інших видів мистецтва і навпаки – розкривати свої підтексти через цілісне осмислення засобів різних мистецтв; виступати драматургічною основою в синтетичних видах мистецтва, які поза музичним складником втрачають свою доцільність (опера, оперета, балетний театр); сповіщати елементи руху, притаманного лише музичним творам інтонаційного розгортання іншим видам мистецтва в художньо-образній цілісності.

3. Обґрунтовано критерії та показники поліхудожньої підготовленості майбутніх учителів музики, яка досягається в процесі вивчення МТД, а саме: когнітивно-асоціативний критерій (показники: обізнаність у засобах виразності різних видів мистецтва та спільних основах інтеграції мистецтв (понятійний апарат різних видів мистецтва); знання творів синтетичних жанрів відповідно до навчального змісту МТД та поза ним; здатність установлювати асоціації між засобами різних мистецтв); ціннісно-мотиваційний критерій (показники: цілісність емоційного сприймання синтетичних художніх образів; інтерес до творів різних видів мистецтва та синтетичних творів, зокрема з музичною драматургічною основою, та вмотивованість до їхнього освоєння; розвиненість

саморефлексії стосовно досягнень у поліхудожньому освоєнні музичних творів та творів інших мистецтв); операційно-діяльнісний критерій (показники: здатність залучати виразні засоби різних мистецтв для самовираження в поглибленні музичного образу; уміння застосовувати засоби різних мистецтв для створення синтетичних художніх образів).

Як орієнтири для діагностування схарактеризовано рівні поліхудожньої підготовленості – високий (оптимально-інтегральний), середній (ситуативно-інтегральний), початковий (інтегральний з елементарними проявами), низький (байдужий).

4. Визначено комплекс педагогічних умов поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в процесі вивчення МТД: базова – насичення поліхудожнім компонентом змісту навчальних програм з курсів ІМ та АМТ та їхнього інтегрування з іншими фаховими дисциплінами; підпорядковані, які забезпечують базову: поліхудожня педагогізація процесу опанування змісту курсів ІМ та АМТ, націлена на майбутню педагогічну діяльність; праксеологічне посилення опанування поліхудожнього змісту курсів ІМ та АМТ; актуалізація поліхудожньої спрямованості позааудиторної діяльності майбутніх учителів музики в процесі вивчення МТД.

Виокремлено домінантні педагогічні принципи, які є специфічними для процесу поліхудожньої підготовки. Серед них стрижневими є принципи інтегративності та культуровідповідності, що екстраполюються на інші принципи, дотримання яких оптимізує процес поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики, а саме: визнання індивідуальності і талановитості кожного суб'єкта поліхудожньої підготовки із урахуванням його здібностей і нахилів в єдності із об'єктивністю такої підготовки; варіативності та свободи вибору; діалогічності; інтерактивного мистецького спілкування; пріоритету емоційної насиченості поліхудожньої підготовки, практичної спрямованості.

Розроблена комплексна методика поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики з використанням потенціалу курсів ІМ та АМТ подана в єдності етапів (мотиваційно-інформативного, набуття операціонально-інтерпретаційних умінь, художньо-комунікативного, рефлексивно-самокоригувального) та методичних блоків (виокремлення творів зі змісту курсів ІМ та АМТ, які доцільно збагатити поліхудожнім змістом; визначення способів поліхудожнього використання музичних творів з курсів ІМ та АМТ у навчанні майбутніх учнів; демонстрація поліхудожніх інтерпретаційних умінь на заняттях дисциплін музично-теоретичного циклу; визначення заходів позааудиторної діяльності для збагачення поліхудожнім змістом на основі творів з курсів ІМ та АМТ).

Форми і методи добиралися відповідно до етапу й методичного блоку та спрямовувалися на реалізацію конкретної педагогічної умови із дотриманням освітніх векторів – психолого-педагогічного, організаційного, мистецько-методичного.

Констатовано дієвість таких форм: бесіди-провокації; самооцінні есе («Що мені найбільше б вдалося, якби ... », «Що мені цікаво і що нецікаво»),

анотації до музичних та синтетичних творів для зацікавлення майбутніх глядачів-слухачів, імпровізації діалогів митців – представників різних видів мистецтва, розробки художньої драматургії уроків для школярів з використанням творів з курсів ІМ та АМТ, поліхудожні методичні вправлення, міні-майстер-класи, «методичні скарбнички»; «театр одного актора», бліц-інтерв'ю з «автором» музичного твору; відвідування занять з фахової підготовки майбутніх учителів хореографії, образотворчого мистецтва тощо, анотації до позааудиторного заходу для його рекламування, «проведення концертів» з добором сценографічного оформлення, картини-вистави, музичні анімації образотворчого мистецтва, театралізовані презентації музичного образу, відтворення ситуацій сприймання творів (у концертній залі, на виставці, в театрі); розроблення моделей спілкування з аудиторією.

Методами, які підтвердили дієвість, є: інтерактивні (зацікавлення, евристичні бесіди), стимулювання самопізнання, спонукання до збагачення понятійного апарату з різних мистецтв, термінологічних перегукувань, взаємооцінювання за спільно встановленими параметрами; спонукання до самооцінювання поліхудожніх умінь; встановлення міжвидових мистецьких асоціацій (на основі музичного твору), мистецьких провокацій (актуалізація вражень на теми «Якби Бах був живописцем», «Якби я малював музику Лятошинського» та подібні); симультанно-асоціативний, сюжетно-рольової гри у презентації поліхудожніх інтерпретацій музичних творів тощо.

5. Аналіз результатів експериментального дослідження здійснювався в порівнянні даних щодо стану поліхудожньої підготовленості учасників ЕГ та КГ на констатувальному та наприкінці формувального (контрольному) етапів педагогічного експерименту. Апробація педагогічних умов, форм та методів поліхудожньої підготовки під час вивчення ІМ та АМТ дозволила констатувати позитивну динаміку поліхудожньої підготовленості майбутніх учителів музики в ЕГ за всіма критеріями. Відзначено, що більш відчутно вплив розроблених методичних засад позначився на сформованості когнітивного компонента поліхудожньої підготовленості студентів; менш виражені кількісні показники в ЕГ стосувалися праксеологічного компонента, зокрема, розвитку здатності залучати засоби різних мистецтв для поглибленого розуміння музичного образу. Проте в частині праксеологічного компонента, що стосується оволодіння засобами різних видів мистецтва для створення (інтерпретації) цілісного синтетичного художнього образу з музикою в основі, відзначено істотну педагогічну дієвість розроблених форм і методів.

У КГ динаміка рівнів поліхудожньої підготовленості респондентів також є позитивною, але малопомітною і хаотичною, що засвідчує ситуативність впливів різних видів мистецтва на поліхудожню підготовленість майбутніх учителів музики поза цілеспрямованим педагогічним керуванням.

Достовірність підтверджено за допомогою критерію Пірсона (χ^2).

Дисертація не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми. Перспективним вважаємо подальше розроблення методичного забезпечення поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в контексті опанування

різних фахових дисциплін та їхнього взаємозв'язку з МТД, а також теоретичні і практичні питання поліхудожньої підготовки майбутніх педагогів інших мистецьких галузей.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, що висвітлюють основні результати дослідження

1. Ся Гаоян. Методи, форми та алгоритм поліхудожньої підготовки майбутнього вчителя музики у процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін / Ся Гаоян // Нова українська думка. – 2018. - № 3(95). – С.151 – 154.

2. Ся Гаоян. Мистецькі діалоги Китаю та України: до питання поліхудожньої підготовки вчителя та учнів / Ся Гаоян // Мистецтво та освіта. – 2018. – № 4. – С. 18 –22. DOI [10.32405/2308-8885-2018-4-18-22](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2018-4-18-22)

3. Ся Гаоян. Педагогічні умови поліхудожньої підготовки майбутнього вчителя музики у процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін / Ся Гаоян // Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред.кол. : Безлюдний О.І. та ін.]. – Умань : ВПЦ Візаві, 2018. – Випуск 18.– С. 35–41.

4. Ся Гаоян. Поліхудожня підготовка майбутнього вчителя музики: зміст, структура, орієнтири для діагностування / Ся Гаоян // Молодь і ринок. – 2018. - № 10 (165). – С.147-151. DOI: <http://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.147044>

5. Ся Гаоян. Специфіка видів мистецтва як орієнтир для поліхудожньої підготовки майбутнього вчителя музики / «Молодь і ринок» . – 2019. - №1(168). – С. 146 – 152. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.158768>

6. Xia Gaoyang. Polyartistic potential of Music theory subjects in training Music teachers / Xia Gaoyang, Komarovska Oksana. *Intellectual Archive*. – Toronto: Shiny Word.Corp. (Canada). 2018. (November/December). Vol. 7. No. 6. PP. 82-89. DOI 10.32370/2018_11_10

Наукові праці, які засвідчують апробацію результатів дослідження

7. Ся Гаоян. Поліхудожня підготовленість вчителя музики: сутність та орієнтири для формування / Ся Гаоян // Особистість у просторі виховних інновацій. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 19 жовтня 2018 року. – Івано-Франківськ : НАІР, 2018. – С.355 – 360.

8. Ся Гаоян. Поліхудожня обізнаність майбутнього вчителя музики: за матеріалами експериментальних досліджень / Ся Гаоян // Еврика. Науково-практ.журнал МДПУ імені Богдана Хмельницького. – 2018. - № 2 (8). – С.83 – 86.

АНОТАЦІЇ

Ся Гаоян. Методика поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики у процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2019.

Дисертація присвячена актуальній проблемі поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики в процесі вивчення музично-теоретичних дисциплін. Уточнено сутність поліхудожньої підготовки та поліхудожньої підготовленості майбутніх учителів музики, структуру феномену (когнітивний, емоційно-ціннісний, мотиваційний, праксеологічний компоненти). Розкрито поліхудожній потенціал музично-теоретичних дисциплін. Обґрунтовано критерії (когнітивно-асоціативний, ціннісно-мотиваційний, операційно-діяльнісний) та показники поліхудожньої підготовленості, схарактеризовано рівні – високий (оптимально-інтегральний), середній (ситуативно-інтегральний), початковий (інтегральний з елементарними проявами), низький (байдужий). Визначено педагогічні умови та розроблено комплексну поетапну методику поліхудожньої підготовки майбутніх учителів музики з використанням потенціалу курсів історії музики та аналізу музичних творів в єдності форм, методів, методичних блоків, освітніх векторів.

Ключові слова: поліхудожня підготовка, поліхудожня підготовленість, майбутні вчителі музики, музично-теоретичні дисципліни, методика поліхудожньої підготовки, педагогічні умови поліхудожньої підготовки.

Ся Гаоян. Методика полихудожественной подготовки будущих учителей музыки в процессе изучения музыкально-теоретических дисциплин. – Квалификационное научное исследование на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова, Киев, 2019.

Диссертация посвящена актуальной проблеме полихудожественной подготовки будущих учителей музыки в процессе изучения музыкально-теоретических дисциплин. Уточнена суть полихудожественной подготовки и полихудожественной подготовленности будущих учителей музыки, структура феномена (когнитивный, эмоционально-ценностный, мотивационный, праксеологический компоненты). Раскрыт полихудожественный потенциал музыкально-теоретических дисциплин. Обоснованы критерии (когнитивно-ассоциативный, ценностно-мотивационный, операционно-деятельностный), соответствующие показатели и уровни – высокий (оптимально-интегральный), средний (ситуативно-интегральный), начальный (интегральный с элементарными проявлениями), низкий (равнодушный). Определены педагогические условия полихудожественной подготовки будущих учителей музыки и разработана комплексная методика полихудожественной подготовки будущих учителей музыки с использованием потенциала курсов истории музыки и анализа музыкальных произведений в единстве форм, методов, методических блоков, образовательных векторов.

Ключевые слова: полихудожественная подготовка, полихудожественная подготовленность, будущие учителя музыки, музыкально-теоретические дисциплины, методика полихудожественной подготовки, педагогические условия полихудожественной подготовки.

Xia Gaoyang. Methodology of poly-artistic training of future music teachers in the process of studying musical and theoretical disciplines. – Qualifying Research Paper as a Manuscript.

Dissertation for a scientific degree of Candidate of Pedagogical Sciences in speciality 13.00.02 – Theory and Methodology of Music Education / National Pedagogical University Dragomanov. – Kyiv, 2019.

The dissertation is devoted to the urgent problem of poly-artistic training of future music teachers in the process of studying musical and theoretical disciplines.

The essences of poly-artistic training and poly-artistic readiness have been specified as an integral personal quality and a comprehensive result of poly-artistic musical-centered training, which covers musical and general artistic consciousness, actualizes the poly-artistic vector of knowledge of musical art and works of other arts, the ability of poly-artistic activity on the basis of music activity, which manifests itself in enriching the performing, artistic and analytical search in relation to music and other arts, deepening of knowledge of music through them, as well as in the ability and motivation to apply poly-artistic knowledge and skills in future teaching work.

The structure of poly-artistic readiness (cognitive, emotional-axiological, motivational, and praxeological components) has been revealed.

Poly-artistic potential of musical and theoretical disciplines has been determined, in particular the courses of “History of Music” and “Analysis of Musical Works”, which are implemented based on musical-centered integrity of expressive means of various arts.

The criteria and corresponding indicators of the poly-artistic readiness of the future music teacher (cognitive-associative, value-motivational, operational-activity), levels (high (optimal-integral), medium (situational-integral), initial (integral with elementary manifestations), and low (indifferent)) have been grounded.

The pedagogical conditions and the dominant pedagogical principles of poly-artistic training have been determined, which are specific to the process of poly-artistic training in the context of studying musical and theoretical disciplines of history of music and analysis of musical works.

The complex stage-by-stage methodology of poly-artistic training of future music teachers using the potential of courses of history of music and analysis of musical works in the unity of forms, methods, methodological blocks, educational vectors have been developed.

Key words: poly-artistic training, poly-artistic readiness, future music teacher, musical and theoretical disciplines, methodology of poly-artistic training, pedagogical conditions of poly-artistic training.

Підписано до друку 29.07.2019 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times.

Наклад 100 пр. Зам. № 206

Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.